

Hurtownie danych – 2

Zagadnienia implementacyjne i efektywność przetwarzania OLAP

Wykład przygotował:

Robert Wrembel

Plan wykładu

- Odświeżanie hurtowni danych
- Perspektywy zmaterializowane
- Efektywność przetwarzania OLAP
  - przepisywanie zapytań
  - indeksowanie
  - partycjonowanie
  - kompresja
  - przetwarzanie równoległe
- Metadane

ZSBD – wykład 13 (2)

Celem wykładu jest omówienie podstawowych zagadnień związanych z implementacją hurtowni danych. W ramach wykładu zostanie przedstawiona następująca problematyka:

- odświeżania hurtowni danych w czasie jej pracy,
- wykorzystanie perspektyw zmaterializowanych do implementowania hurtowni,
- techniki zwiększające efektywność przetwarzania analitycznego, m.in. przepisywanie zapytań w oparciu o perspektywy zmaterializowane, indeksowanie danych przy użyciu różnych struktur, partycjonowanie danych i indeksów, kompresja danych i indeksów, przetwarzanie równoległe,
- metadane opisujące hurtownię.

Odświeżanie hurtowni (1)

- Źródła danych nieprzerwanie zmieniają swoją zawartość
- Konieczność uaktualniania zawartości hurtowni danych
- Dostępność danych aktualnych
  - jakość wyników analiz
  - decyzje biznesowe

Hurtownia danych integruje dane ze źródeł, których zawartość podlega nieustannym zmianom (np. systemy obsługi bieżącej banku rejestrują nieprzerwanie nowe transakcje). Z tego względu, zachodzi konieczność dostarczania do hurtowni danych aktualnych. Dostępność danych aktualnych ma kluczowy wpływ na jakość wyników pracy aplikacji analitycznych, działających na zawartości hurtowni. Złe analizy, nietrafione prognozy trendów, fałszywe wzorce zachowań klientów mogą prowadzić decydentów do podjęcia złych decyzji inwestycyjnych, skutkujących poważnymi stratami finansowymi organizacji. Dlatego problem dostarczania aktualnych danych do hurtowni jest problemem równie ważnym, co jej właściwe zaprojektowanie i implementacja.

Odświeżanie hurtowni (2)

- Rodzaje odświeżania
  - pierwsze zasilenie pustej hurtowni
  - odświeżanie w trakcie eksploatacji
    - okresowo
- Realizowane przez procesy ETL

Po wdrożeniu hurtownia wymaga odświeżania jej zawartości. W praktyce, wyróżnia się dwa rodzaje odświeżania hurtowni, tj. pierwsze zasilenie, gdy hurtownia jest pusta bezpośrednio po jej zaprojektowaniu i okresowe odświeżanie w trakcie eksploatacji hurtowni.

Odświeżanie pierwszego jak i drugiego rodzaju jest realizowane przez procesy ETL.

Odświeżanie hurtowni (2)

- Zagadnienia techniczne
- Jak odświeżać (sposób odświeżania)
  - w pełni
  - przyrostowo
- Kiedy odświeżać (moment odświeżania)
  - okresowo
    - automatycznie
    - na żądanie
- Co przesyłać (rodzaj przesyłanych obiektów)
  - dane
  - polecenia

ZSBD – wykład 13 (5)

Z odświeżaniem w trakcie eksploatacji hurtowni wiążą się trzy podstawowe zagadnienia techniczne, tj. sposób odświeżania, moment odświeżania, rodzaj przesyłanych obiektów ze źródła do hurtowni.

Jeśli chodzi o pierwsze zagadnienie, to wyróżnia się odświeżanie pełne i odświeżanie przyrostowe. W odświeżaniu pełnym, ze źródła do hurtowni są przesyłane wszystkie dane wymagane do wypełnienia hurtowni. W odświeżaniu przyrostowym, ze źródła do hurtowni są przesyłane tylko dane nowe lub zmodyfikowane od czasu ostatniego odświeżenia.

Jeśli chodzi o moment odświeżania, to w praktyce wykorzystuje się odświeżanie okresowe, albo inicjowane automatycznie przez procesy systemowe, albo inicjowane na żądanie użytkownika.

Jeśli chodzi o rodzaj przesyłanych obiektów, to w praktyce przesyła się ze źródła do hurtowni albo dane albo polecenia modyfikujące zawartość hurtowni.

Implementacja odświeżania

- Replika/perspektywa zmaterializowana
  - kopia całej tabeli lub jej fragmentu
    - definiowana zapytaniem SQL
  - proces/mechanizm automatycznego odświeżania
    - pełne/przyrostowe
    - asynchroniczne z zadaniem okresem

ZSBD – wykład 13 (6)

Implementacyjnie, odświeżanie hurtowni danych jest realizowane za pomocą tzw. replik, zwanych również perspektywami zmaterializowanymi (ang. materialized views). Perspektywa taka jest kopią albo całej tabeli znajdującej się w źródle danych, albo jej fragmentu, będącego podzbiorem atrybutów i/lub rekordów tabeli źródłowej. Struktura i zawartość perspektywy zmaterializowanej jest definiowana za pomocą zapytania SQL.

Z perspektywą jest związany systemowy proces realizujący automatyczne odświeżanie. W praktyce, perspektywy zmaterializowane są odświeżane przyrostowo lub w pełni, asynchronicznie, to znaczy z zadaniem okresem odświeżania.

Perspektywa zmaterializowana - przykład

```
create materialized view mv_sprzedaz
build immediate
refresh complete
next (sysdate + (1/(24*60*3)))
as
select sk.miasto, pr.prod_nazwa, cz.nazwa_miesiaca,
       sum(sp.l_sztuk) as sprzedano,
       sum(sp.wartosc) as wartosc
from   sprzedaz@BD10 sp, sklepy@BD10 sk,
       produkty@BD10 pr, czas@BD10 cz
where  sp.sklep_id=sk.sklep_id
and    sp.produkt_id=pr.produkt_id
and    sp.data=cz.data
group  by sk.miasto, pr.prod_nazwa,
         cz.nazwa_miesiaca;
```

ZSBD – wykład 13 (7)

Na slajdzie przedstawiono przykładowe polecenie definiujące perspektywę zmaterializowaną o nazwie MV_SPRZEDAZ. Klauzula REFRESH COMPLETE zapewnia pełne odświeżanie perspektywy, a klauzula NEXT definiuje okres jej odświeżania (w przykładzie co 20 sekund). W klauzuli AS podano zapytanie określające strukturę perspektywy i jej zawartość. Perspektywa ta udostępnia atrybuty *miasto* , *prod_nazwa* i *nazwa_miesiaca* oraz agregaty *sum(l_sztuk)* i *sum(wartosc)* pochodzące z tabel źródłowych *sprzedaz* , *sklepy* , *produkty* i *czas* znajdujących się w zdalnym źródle o nazwie *BD10* .

Przepisywanie zapytań (1)

- Optymalizacja zapytań analitycznych
- Perspektywa zmaterializowana przechowuje wyniki czasochłonnych zapytań analitycznych
- Odpowiedź na zapytanie identyczne lub podobne do zapytania definiującego perspektywę
- Optymalizator konstruuje zapytanie na perspektywie
  - przepisanie oryginalnego zapytania użytkownika
  - niewidoczne dla użytkownika

ZSBD – wykład 13 (8)

Oprócz replikowania danych, inną bardzo ważną i często stosowaną dziedziną zastosowań perspektyw zmaterializowanych jest optymalizacja zapytań analitycznych. Dla tych zastosowań perspektywy zmaterializowane służą do przechowywania wyliczonych danych (najczęściej zagregowanych), których wyznaczenie jest czasochłonne. Jeżeli w systemie pojawi się zapytanie, które może zostać wykonane z wykorzystaniem zmaterializowanych perspektyw, zamiast korzystania z tabel źródłowych, wówczas optymalizator zapytań skonstruuje odpowiednie zapytanie do tych perspektyw. Jest to tzw. *przepisanie zapytania* (ang. query rewriting). Proces ten jest niewidoczny dla użytkownika.

Materializowanie danych ma w tym przypadku sens jeżeli w systemie często pojawiają się zapytania identyczne lub podobne do tego, które występuje w definicji perspektywy. Dodatkowo, dane w tabelach źródłowych takiej perspektywy nie powinny ulegać częstemu modyfikowaniu.

Przepisywanie zapytań (2)

- Stosowane gdy
  - często pojawiają się zapytania zbliżone do zapytania definiującego perspektywę
  - zawartość tabel źródłowych nie jest modyfikowana często
  - użytkownik może analizować dane nieaktualne

ZSBD – wykład 13 (9)

Materializowanie danych z wykorzystaniem perspektyw zmaterializowanych jest stosowane gdy:

1. w systemie często pojawiają się zapytania identyczne lub podobne do tego, które występuje w definicji perspektywy,
2. zawartość tabel źródłowych perspektywy zmaterializowanej jest modyfikowana rzadko,
3. użytkownik zgadza się na przetwarzanie danych, które nie zawsze muszą być aktualne.

Przepisywanie zapytań - przykład

zapytanie użytkownika

```
select sk.miasto, pr.prod_nazwa, sum(sp.wartosc)
wartosc
from sprzedaz sp, sklepy sk, produkty pr, czas cz
where sp.sklep_id=sk.sklep_id
and sp.produkt_id=pr.produkt_id
and sp.data=cz.data
and sk.miasto='Poznań'
having sum(sp.wartosc)>190
group by sk.miasto, pr.prod_nazwa,
cz.nazwa_miesiaca;
```

plan wykonania zapytania użytkownika

Execution Plan

```
-----
0  SELECT STATEMENT Optimizer=CHOOSE (Cost=2 Card=1 Bytes=37)
1 0  TABLE ACCESS (FULL) OF 'MV_SPRZEDAZ' (Cost=2 Card=1 Bytes=37)
```

ZSBD – wykład 13 (10)

Jako przykład przepisania zapytania, rozważmy omówioną wcześniej perspektywę zmaterializowaną MV_SPRZEDAZ. Przyjmijmy, że użytkownik wyspecyfikował zapytanie, jak na slajdzie.

Zapytanie to oblicza sumę wartości sprzedaży poszczególnych produktów w poszczególnych miastach. Przy czym użytkownika interesuje sumaryczna sprzedaż tylko powyżej wartości 190.

Wyniki tego zapytania zostaną wyznaczone w oparciu o perspektywę MV_SPRZEDAZ, co potwierdza plan wykonania zapytania. W planie tym, pozycja TABLE ACCESS (FULL) OF 'MV_SPRZEDAZ' mówi, że oryginalne zapytanie użytkownika zostało zastąpione (przepisane) zapytaniem na perspektywie zmaterializowanej.

Indeksowanie

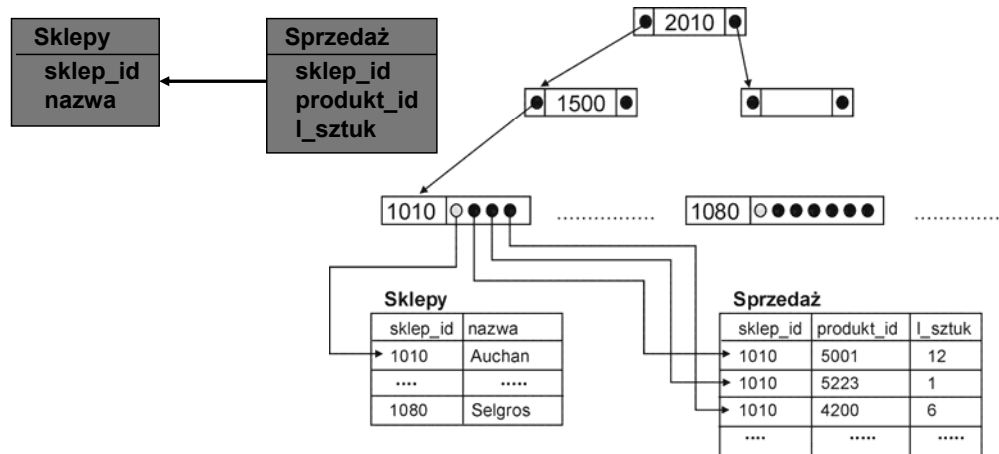
- Indeks połączeniowy
- Indeks bitmapowy
- Bitmapowy indeks połączeniowy

Oprócz materializowanych perspektyw i przepisywania zapytań, do optymalizacji zapytań analitycznych stosuje się różnego rodzaju specjalizowane struktury indeksowe. Najczęściej stosowanymi w praktyce są: indeksy połączeniowe, indeksy bitmapowe i bitmapowe indeksy połączeniowe.

Indeks połączeniowy

- Indeks połączeniowy

ZSBD – wykład 13 (12)

Indeks połączeniowy (ang. join index) łączy z sobą rekordy z różnych tabel posiadające tę samą wartość atrybutu połączeniowego, jest więc strukturą zawierającą zmaterializowane połączenie wielu tabel. Indeks taki posiada strukturę B–drzewa zbudowanego na atrybucie połączeniowym tabeli (bądź na wielu takich atrybutach). Liście indeksu zawierają wspólne wartości atrybutu połączeniowego tabel wraz z listami adresów rekordów w każdej z łączonych tabel.

Slajd przedstawia strukturę indeksu połączeniowego zdefiniowanego na atrybucie <i>sklep_id</i> tabeli <i>Sklepy</i> . W tym przypadku, liście indeksu zawierają:

- wskaźniki do rekordów opisujących każdy ze sklepów

- adresy wszystkich rekordów z tabeli <i>Sprzedaż</i> opisujących sprzedaż danego sklepu.

W przykładzie liść z wartością indeksowanego atrybutu <i>sklep_id</i> równą 1010 zawiera wskaźnik do rekordu w tabeli <i>Sklepy</i> opisującego sklep o tym numerze i listę wskaźników do rekordów tabeli <i>Sprzedaż</i> opisujących sprzedaż w sklepie o numerze 1010.

Ten przykładowy indeks przyspiesza wyszukiwanie danych na temat sprzedaży wskazanego sklepu.

Indeks bitmapowy - koncepcja (1)

- Mapa bitowa - budowana dla każdej wartości z dziedziny indeksowanego atrybutu
- Konkretny bit mapy odpowiada konkretnemu rekordowi tabeli
  - bit 1 - pierwszemu rekordowi, bit 2 - drugiemu itp.
- Mapa A='zielony'
  - bit n przyjmuje wartość 1 jeśli wartością atrybutu A n-tego rekordu jest 'zielony'
  - w przeciwnym przypadku bit n przyjmuje wartość 0

Ideą indeksu bitmapowego (ang. bitmap index) jest wykorzystanie pojedynczych bitów do zapamiętania informacji o tym, że dana wartość atrybutu występuje w określonym rekordzie tabeli. Dla każdej unikalnej wartości atrybutu jest przechowywana tablica bitów, zwana *mapą bitową*. Każdy bit mapy odpowiada jednemu rekordowi w tabeli *R* – bit pierwszy odpowiada pierwszemu rekordowi w tabeli *R*, bit drugi – drugiemu rekordowi itp. Dla mapy *A* = 'zielony' bit *n* przyjmuje wartość jeden, jeśli wartością atrybutu *A* rekordu o numerze *n* jest 'zielony'. W przeciwnym przypadku bit *n* przyjmuje wartość zero.

Indeks bitmapowy - koncepcja (2)

- Liczba bitów mapy bitowej odpowiada liczbie rekordów tabeli
- Indeks bitmapowy
  - zbiór map bitowych dla danego atrybutu
  - B-drzewo z mapami bitowymi w liściach

Liczba bitów mapy bitowej odpowiada liczbie rekordów tabeli R . Indeks bitmapowy jest zbiorem map bitowych dla wszystkich unikalnych wartości danego atrybutu. Indeks tego typu (w zależności od implementacji) może również posiadać strukturę B-drzewa, w którego liściach zamiast adresów rekordów są przechowywane mapy bitowe.

Indeks bitmapowy - przykład

typ	typ			
	<i>coupe</i>	<i>limuzyna</i>	<i>sedan</i>	<i>sport</i>
sedan	0	0	1	0
coupe	1	0	0	0
sport	0	0	0	1
limuzyna	0	1	0	0
sport	0	0	0	1
sport	0	0	0	1
sport	0	0	0	1
sport	0	0	0	1
sport	0	0	0	1
limuzyna	0	1	0	0
limuzyna	0	1	0	0
sport	0	0	0	1
sedan	0	0	1	0
sport	0	0	0	1

ZSBD – wykład 13 (15)

Przykład indeksu bitmapowego dla atrybutu *typ* przedstawiono na slajdzie. Ponieważ atrybut *typ* może przyjąć jedną z czterech wartości, tj. 'coupe', 'limuzyna', 'sedan', 'sport', więc indeks bitmapowy składa się z czterech map - po jednej mapie dla każdej wartości. Przykładowo, pierwszy bit mapy bitowej opisującej samochody 'coupe' przyjmuje wartość 0. Oznacza to, że wartością atrybutu *typ* pierwszego rekordu nie jest 'coupe'. Drugi bit tej mapy przyjmuje wartość 1, co oznacza, że wartością atrybutu *typ* drugiego rekordu jest 'coupe'.

Bitmapowy indeks połączeniowy (1)

Produkty

produkt_id	.....	kategoria
100		kosmetyki
200		alkohole
300		kosmetyki
400		kosmetyki

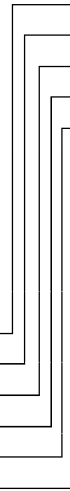

**bitmapowy indeks połączeniowy
sprzedaz(produkty.kategoria)**

kosmetyki	alkohole	ROWID_Sprzedaz
1	0	x000A
1	0	x000B
1	0	x000C
0	1	x000D
0	1	x000E
1	0	x000F

Sprzedaz

ROWID	.....	produkt_id	.....
x000A		100	
x000B		100	
x000C		300	
x000D		200	
x000E		200	
x000F		400	

ZSBD – wykład 13 (16)

Bitmapowy indeks połączeniowy (ang. bitmap join index) łączy w sobie koncepcję indeksu połączeniowego i bitmapowego.

Na slajdzie przedstawiono przykład koncepcji bitmapowego indeksu połączeniowego zdefiniowanego na atrybucie <i>kategoria</i> tabeli <i>Produkty</i> . Ponieważ atrybut ten przyjmuje dwie różne wartości (kosmetyki, alkohole), więc indeks będzie się składał z dwóch map bitowych. Każda z map będzie opisywała rekordy z tabeli <i>Sprzedaz</i> . Mapa o nazwie 'kosmetyki' będzie opisywała sprzedaż kosmetyków, a mapa 'alkohole' - sprzedaż alkoholi. Pierwszy bit mapy 'kosmetyki' przyjmuje wartość 1, co oznacza, że pierwszy rekord w tabeli <i>Sprzedaz</i> dotyczy kosmetyku. Drugi bit tej mapy przyjmuje również wartość 1, co również oznacza, że drugi rekord tabeli <i>Sprzedaz</i> dotyczy kosmetyku. Podobnie jest w przypadku bitu 3 i 6 mapy 'kosmetyki'.

Implementacyjnie, bitmapowy indeks połączeniowy posiada strukturę B-drzewa, w którego liściach znajdują się mapy bitowe opisujące łączone rekordy.

Bitmapowy indeks połączony (2)

```
create bitmap index sprz_jbi
on sprzedaz (produkty.kategoria)
from sprzedaz, produkty
where
    sprzedaz.produkt_id=
        produkty.produkt_id;
```

ZSBD – wykład 13 (17)

Na slajdzie przedstawiono przykład polecenia SQL tworzącego bitmapowy indeks połączony dla bazy Oracle9i/10g.

Należy zwrócić uwagę na klauzulę ON, w której specyfikuje się łączone tabele. Indeks jest definiowany na atrybucie <i>kategoria</i> tabeli <i>Produkty</i> , ale zawartość indeksu opisuje również rekordy tabeli <i>Sprzedaż</i> . Ważna jest także klauzula WHERE, w której określa się sposób łączenia tabel, w sposób identyczny do łączenia tabel w standardowych zapytaniach.

Partycjonowanie (1)

- Tabele faktów - ogromne rozmiary
- Decydenci zainteresowani analizą podzbioru danych, np. sprzedaż w Wielkopolsce
  - podział tabeli SPRZEDAŻ na części ze wzgl. na województwa
- Partycjonowanie - fizyczny podział tabeli lub indeksu na części (partycje)
  - fizyczne rozmieszczenie poszczególnych partycji na osobnych dyskach
  - atrybut partycjonujący

ZSBD – wykład 13 (18)

W hurtowni danych największe rozmiary osiągają tabele faktów. Przeszukiwanie dużych tabel jest czasochłonne, nawet z wykorzystaniem indeksów. Często decydenci są zainteresowani analizą tylko podzbioru rekordów tabeli, np. ilości sprzedanych produktów z grupy kosmetyki w Wielkopolsce. Dla takiego zapytania, podział dużej tabeli *Sprzedaż* na mniejsze, np. ze względu na województwa, w których dokonano sprzedaży znacznie skróciłby czas dostępu do wybranego podzbioru danych.

Fizyczny podział tabeli (lub indeksu) na części jest nazywany *partycjonowaniem* (ang. partitioning). Każda z części nazywa się *partycją* (ang. partition). Często jest ona fizycznie umieszczana na osobnym dysku, znajdującym się w tym samym lub wielu węzłach (komputerach) sieci. Rozmieszczanie danych w poszczególnych partycjach jest realizowane na podstawie wartości wskazanego atrybutu tabeli (indeksu), tzw. *atrybutu partycjonującego*. Fizycznie podzielona tabela (lub indeks) stanowi logiczną całość z punktu widzenia użytkownika.

Partycjonowanie (2)

- Zalety
  - operacje dostępu do dysków mogą być wykonywane równolegle
  - jest równoważone obciążenie dysków
  - polecenia SQL adresujące różne partycje mogą być wykonywane równolegle
  - polecenia SQL mogą adresować konkretną partycję eliminując w ten sposób konieczność przeszukiwania całej tabeli

ZSBD – wykład 13 (19)

Podział dużej tabeli lub indeksu na mniejsze fragmenty zapewnia, że:

- bardzo kosztowne operacje wejścia/wyjścia, tj. dostępu do dysków mogą być wykonywane równolegle;

- jest równoważone obciążenie dysków;

- polecenia SQL adresujące różne partycje mogą być wykonywane równolegle;

- polecenia SQL mogą adresować konkretną partycję, eliminując w ten sposób konieczność przeszukiwania całej tabeli lub indeksu;

Partycjonowanie (3)

- Zalety
  - wzrasta bezpieczeństwo danych w przypadku awarii sprzętu - awaria np. jednego dysku uniemożliwia dostęp tylko do partycji na tym dysku, natomiast partycje znajdujące się na nieuszkodzonych dyskach są nadal dostępne;
  - wzrasta szybkość odtwarzania danych po awarii - odtwarzaniu podlegają tylko uszkodzone partycje, a nie cała tabela

ZSBD – wykład 13 (20)

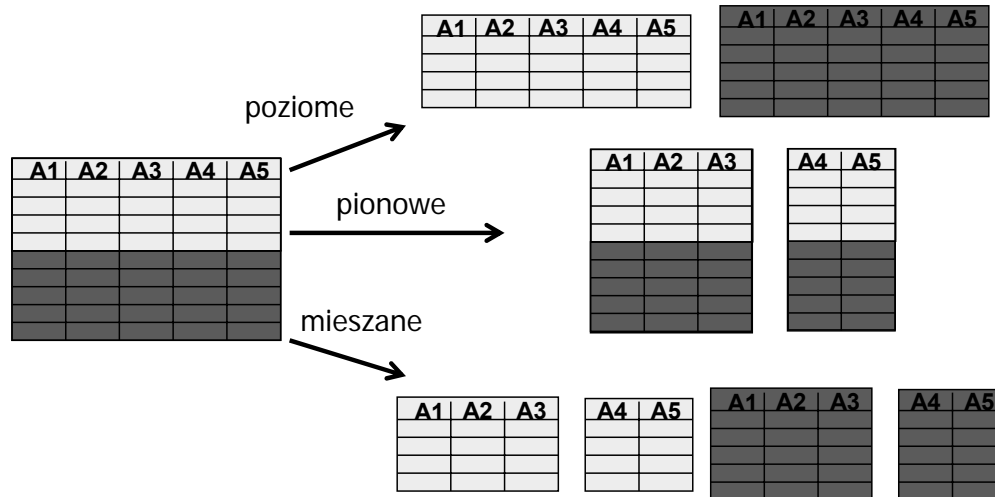
Zalety partycjonowania są następujące:

- wzrasta bezpieczeństwo danych w przypadku awarii sprzętu ponieważ awaria np. jednego dysku uniemożliwia dostęp tylko do partycji na tym dysku, natomiast partycje znajdujące się na nieuszkodzonych dyskach są nadal dostępne;

- wzrasta szybkość odtwarzania danych po awarii ponieważ odtwarzaniu podlegają tylko uszkodzone partycje, a nie cała tabela.

Techniki partycjonowania

ZSBD – wykład 13 (21)

Ze względu na sposób podziału tabeli, wyróżnia się trzy rodzaje partycjonowania: poziome, pionowe i mieszane.

Partycjonowanie poziome (ang. horizontal partitioning) umożliwia podział zbioru rekordów tabeli na mniejsze podzbiory, z których każdy jest opisany identyczną liczbą atrybutów.

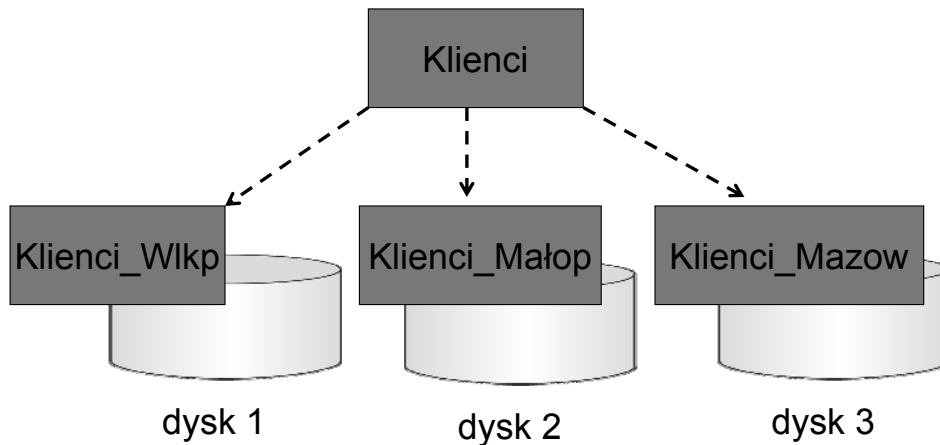
Partycjonowanie pionowe (ang. vertical partitioning) umożliwia podział tabeli w pionie, tj. jej rozbitcie na partycje złożone z podzbiorów atrybutów tabeli pierwotnej. Każda partycja zawiera identyczną liczbę rekordów. Dany atrybut może się znaleźć tylko w jednej partycji. Nie dotyczy to atrybutów kluczowych, które są umieszczane w każdej partycji i służą one do łączenia partycji.

Partycjonowanie mieszane (ang. hybrid partitioning) stanowi połączenie partycjonowania poziomego i pionowego. W takim przypadku, tabela jest najpierw dzielona np. poziomo, a następnie wszystkie lub wybrane partycje są dalej dzielone pionowo.

Podstawowy algorytm partycjonowania

- Algorytm bazujący na wartości

ZSBD – wykład 13 (22)

Podstawowym i najprostszym algorytmem partycjonowania jest algorytm bazujący na wartości. W tym algorytmie rozmieszczenie danych w partycji zależy od wartości samych danych. Przykładowo, tabela zawierająca informacje o klientach sieci supermarketów może być podzielona zgodnie z wartością nazwy województwa, w którym klienci mieszkają, jak na slajdzie. Partycja 1 (umieszczona na dysku 1) przechowuje klientów z województwa Wielkopolskiego, partycja 2 (na dysku 2) - klientów z województwa Małopolskiego, a partycja 3 - klientów z województwa Mazowieckiego.

Kompresja

- Cel: zmniejszenie rozmiaru danych
- Kompresowane obiekty
  - tabele
  - indeksy
  - perspektywy zmaterializowane

W celu zmniejszenia rozmiarów danych przechowywanych w magazynie stosuje się ich kompresję. Kompresji mogą podlegać m.in. następujące obiekty: tabele, perspektywy zmaterializowane, indeksy.

Kompresja bloków danych

blok danych przed kompresją

Eternity Calvin Klein	100
Polo Ralph Laurent	230
Polo Ralph Laurent	90
Polo Ralph Laurent	110
Eternity Calvin Klein	210
Eternity Calvin Klein	340
Eternity Calvin Klein	75

blok danych po kompresji

Eternity Calvin Klein	
Polo Ralph Laurent	
●	100
●	230
●	90
●	110
●	210
●	340
●	75

ZSBD – wykład 13 (24)

Technika kompresji danych w blokach została zilustrowana na slajdzie. W bloku nieskompresowanym powtarzające się wartości atrybutów są przechowywane wielokrotnie. Natomiast w bloku skompresowanym, powtarzające się wartości są umieszczane na początku bloku, w przeznaczonym do tego celu obszarze/katalogu. W rekordach są umieszczane wskaźniki do odpowiedniej pozycji z katalogu. Ta technika została zaimplementowana m.in. w systemie Oracle.

Na slajdzie, po lewej stronie, przedstawiono nieskompresowany blok danych. Jak widać nazwa kosmetyku powtarza się wielokrotnie. Po prawej natomiast, przedstawiono skompresowany blok danych. Na początku bloku znajduje się katalog wartości, zawierający niepowtarzające się wartości. W dalszej części bloku znajdują się właściwe rekordy danych. W tym przypadku jednak zamiast wartości (nazwy kosmetyku) w rekordzie znajduje się wskaźnik do odpowiedniej pozycji z katalogu.

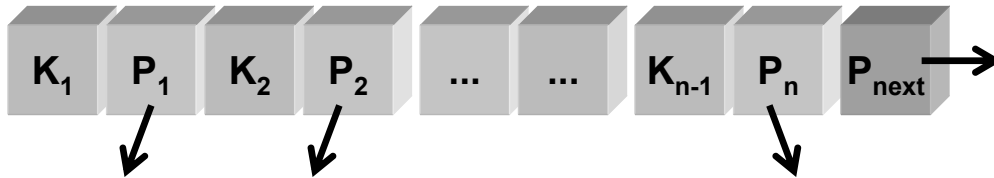
W typowym bloku o rozmiarze rzędu kB do zaadresowania pozycji z katalogu wystarczą wskaźniki 2B. Współczynnik kompresji zależy od oryginalnej długości atrybutów i szerokości dziedziny atrybutów znajdujących się w bloku. Dla wąskich dziedzin (np. kilka wartości) współczynniki kompresji są wyższe niż dla szerokich dziedzin.

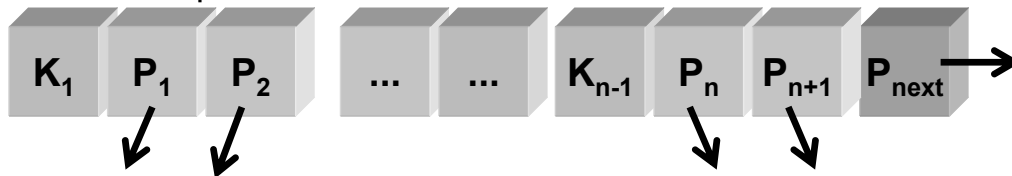

Kompresja indeksów B-drzewo

- Nieskompresowane liście B-drzewa

- Skompresowane liście B-drzewa

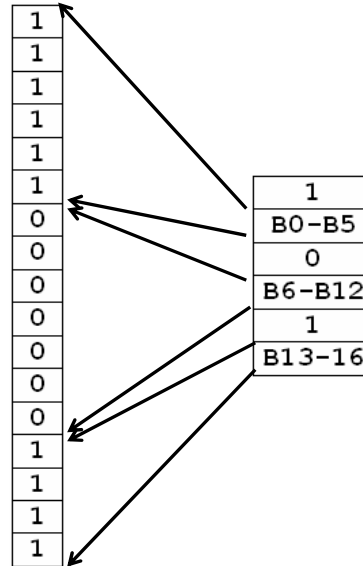
ZSBD – wykład 13 (25)

Oprócz kompresji danych w blokach stosuje się kompresję indeksów B-drzewo i bitmapowych. Kompresja indeksu B-drzewo dotyczy jego liści. W liściu nieskompresowanym są przechowywane m.in. pary: wartość indeksowana $\langle i \rangle K_i$ – adres rekordu posiadającego wartość $\langle i \rangle K_i$. Jeżeli indeks założono na atrybucie, którego wartość nie jest unikalna, wówczas wartość indeksowana $\langle i \rangle K_i$, pojawia się w liściach wielokrotnie – tyle razy ile jest rekordów z tą wartością. W przypadku liści skompresowanych jest budowana lista zawierająca: wartość indeksowaną $\langle i \rangle K_i$ i adresy wszystkich rekordów posiadających wartość $\langle i \rangle K_i$. W ten sposób wartość indeksowana pojawia się w liściu jeden raz.

Kompresja indeksów bitmapowych

- Koncepcja schematu kompresji
- Algorytmy
  - BBC
  - WAH

ZSBD – wykład 13 (26)

Indeksy bitmapowe ulegają kompresji wtedy, gdy liczba zer w mapach bitowych staje się zbyt duża w porównaniu do liczby jedynek. Jak pokazują eksperymenty, kompresja taka znacznie zmniejsza rozmiar indeksu bitmapowego, nie wpływając znacząco na efektywność przetwarzania samych map bitowych.

Na slajdzie przedstawiono koncepcję schematu kompresji pojedynczej mapy bitowej. Polega on na przechowywaniu symbolu - "0" lub "1" i liczby jego kolejnych wystąpień. Przykładowo, 6 pierwszych jedynek mapy jest przechowywanych jako wartość "1" i zakres kolejnych numerów pozycji w mapie, na których występuje wartość "1", tj. bity B0 do B5. Drugim ciągiem w mapie są zera, występujące od pozycji B6 do B12. Trzecim ciągiem są "1" występujące na pozycjach B13 do B16.

Kompresja BBC

- Byte-aligned Bitmap Compression
- Kodowanie run-length
  - zliczane są niezmiennie ciągi "0" i "1"
  - sekwencja bitów jest dzielona na bajty
  - bajty grupuje się w przebiegi
    - wypełnienia
    - dopełnienia

W praktyce stosuje się dwie techniki kompresji BBC i WAH.

Kompresja BBC (ang. Byte-aligned Bitmap Compression) stosowana jest między innymi w bazach danych Oracle. Opiera się na kodowaniu run-length, w którym zliczaniu podlegają niezmiennie ciągi zer i jedynek. Sekwencja bitów dzielona jest na bajty, a następne bajty grupowane są w jeden z typów przebiegów (ang. runs) składających się z tzw. wypełnień - bajtów złożonych z samych zer lub samych jedynek (ang. fill) i dopełnień - bajtów zawierających i zera i jedynki (ang. tail).

Kompresja WAH

- Word Aligned Hybrid
- Kodowanie run-length
- Sekwencja bitów dzielona na 31-bitowe słowa
- Słowa grupowane w przebiegi
  - wypełnienia
  - dopełnienia
- Rozmiar indeksów skompresowanych WAH średnio 60% większy niż dla BBC
- Czas wykonywania operacji na indeksach skompresowanych WAH średnio 12 razy krótszy niż dla BBC

ZSBD – wykład 13 (28)

Kompresja WAH (ang. Word Aligned Hybrid) stanowi rozwinięcie idei kompresji BBC. Również opiera się ona na kodowaniu run-length, ale sekwencja bitów dzielona jest na 31-bitowe słowa. Słowa te są następnie grupowane w dwa typy przebiegów: wypełnienia (ang. fills) - tak jak w BBC złożone z samych zer lub z samych jedynek i dopełnienia (ang. tails) - słowa zawierające i zera i jedynek.

WAH przy większym rozmiarze skompresowanych map bitowych średnio o 60%, zapewnia jednocześnie średnio dwunastokrotnie szybszy czas wykonywania operacji logicznych na skompresowanych mapach bitowych niż BBC

Przetwarzanie równoległe (1)

- Rozbicie złożonych operacji na N mniejszych
- Każda z N może być wykonana równoległe na wielu procesorach lub komputerach
- Przetwarzanie równoległe w hurtowniach danych
  - wykonywanie zapytań
  - budowanie indeksów
  - wczytywanie danych
  - archiwizowanie
  - odtwarzanie po awarii

Kolejną techniką zwiększającą efektywność zapytań analitycznych jest przetwarzanie równoległe (ang. parallel processing). Polega ono na rozbiciu złożonych operacji na mniejsze, które następnie są wykonywane równoległe, np. na wielu procesorach lub komputerach. W efekcie, czas wykonania całej operacji jest krótszy. W przypadku hurtowni danych, najczęściej równoległe przetwarza się zapytania, buduje indeksy, wczytuje dane do hurtowni, archiwizuje dane, odtwarza bazę danych po awarii systemu.

Przetwarzanie równoległe (2)

- Przykłady

```
select /*+ PARALLEL(sp, 5) */ sklep_id,
       sum(ilosc)
from sprzedaz sp
group by sklep_id;
```

```
create table sklepy_kopia parallel 3
as select * from sklepy;
```

ZSBD – wykład 13 (30)

Przykładowo, pierwsze polecenie ze slajdu odczytuje zawartość tabeli *Sprzedaz* z wykorzystaniem 5 równocześnie działających procesów. Jest to zapytanie wykonane w systemie Oracle.

```
select /*+ PARALLEL(sp, 5) */
sklep_id, sum(ilosc)
from sprzedaz sp
group by sklep_id;
```

Liczbę procesów podaje się w zapytaniu za pomocą wskazówki PARALLEL. Wymaga ona dwóch argumentów wywołania. Pierwszym z nich jest alias do odczytywanej tabeli, a drugim - liczba procesów realizujących zapytanie.

Drugie polecenie ze slajdu tworzy tabelę *sklepy_kopia* z wykorzystaniem 3 równocześnie działających procesów.

```
create table sklepy_kopia parallel 3
as select * from sklepy;
```

W tym przypadku liczbę procesów określa się w klauzuli PARALLEL.

Metadane (1)

- Dane opisujące MD
- Kluczowe dla procesów ETL i efektywności przetwarzania OLAP
- Metadane techniczne
  - opis struktury/zawartości źródeł danych
  - opis metod dostępu
  - dane dla optymalizacji zapytań
  - opis schematu hurtowni danych
  - opis struktur fizycznych hurtowni danych

ZSBD – wykład 13 (31)

Niezwykle ważnym komponentem każdej hurtowni danych są tzw. metadane.

Metadane można najprościej zdefiniować jako dane opisujące system i przechowywane w nim dane. Zarządzanie metadanymi i ich udostępnianie jest szczególnie ważnym problemem w zakresie integracji źródeł danych w ramach procesów ETL i zwiększania efektywności przetwarzania OLAP.

Wyróżnia się dwie podstawowe kategorie metadanych, tj. metadane techniczne i metadane administracyjne.

Metadane techniczne opisują m.in.:

- struktury i zawartość źródeł danych,
- metody dostępu do źródeł danych,
- własności danych wykorzystywane przez optymalizatory zapytań,
- opis schematu hurtowni danych (tabele, wymiary, ograniczenia integralnościowe),
- opis struktur fizycznych hurtowni danych (indeksy, partycje).

Metadane (2)

- Metadane administracyjne
  - opis aplikacji analitycznych
  - opis dostępności danych dla użytkowników
  - wolumeny odczytanych danych przez użytkowników

Metadane administracyjne opisują m.in.:

- aplikacje analityczne działające na hurtowni,

- dostępność danych dla użytkowników,

- wolumeny odczytanych danych przez poszczególnych użytkowników.

Metadane (3)

- Standardy
  - Open Information Model (OIM)
    - opracowany przez Meta Data Coalition
  - Common Warehouse Metadata (CWM)
    - opracowany przez Object Management Group
  - w 2000 OIM przejęty przez CWM
- Standard CWM obecnie wspierany przez głównych producentów oprogramowania komercyjnego

W początkowej fazie rozwoju systemów magazynów danych istniały dwa standardy opisu metadanych, tj. *Open Information Model* (OIM) opracowany przez Meta Data Coalition i *Common Warehouse Metadata* (CWM) opracowany przez Object Management Group (Vetterli, Vaduva, Staudt, 2000; OMG, 2003). W roku 2000 standard OIM został zintegrowany do standardu CWM. Ten ostatni jest obecnie wspierany przez głównych producentów komercyjnego oprogramowania hurtowni danych.